

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av Skags kapell, Grundsunda socken, Örnsköldsvik kommun

Linderson, Hans

2019

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2019). *Dendrokronologisk analys av Skags kapell, Grundsunda socken, Örnsköldsvik kommun*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2019:31). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

18 Mars 2019

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2019:31
Hans Linderson

**DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV SKAGS KAPELL, GRUNDSUNDA
SOCKEN, ÖRNSKÖLDSVIK KOMMUN**

Uppdragsgivare: Daniel Olsson, byggnadsantikvarie. Läns museet Gävleborg, Box 746, 801 28 Gävle. Tel: 026-65 56 72 E-post: daniel.olsson@xlm.se

Område: Ö-vik **Prov nr:** 85251-85259 **Antal Prov:** 9

Dendrokronologiskt objekt: Fiskarkapell

Resultat:

Dendro nr:	Provnr; stockvarv	Trädslag	Antal år (1 radie om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalvåret)	kommentar (mer vågad datering inom parentes) Beräknat groddår ± 20
85251	S1;3	Tall	339	Sp 85, B	1716	1716-1731	trol självdöd; 1310
85252	S2;5	Gran	164	W	1729	V 1729/30	; 1530
85253	S3;6	Gran	87	W	1729	V 1729/30	; 1610
85254	S4;7	Gran	107	W	1729	V 1729/30	; 1560
85255	S5;8	Gran	77	W	1729	V 1729/30	; 1620
85256	S6;9	Gran	84	W	1729	V 1729/30	; 1610
85257	S7;10	Gran	150	W	1729	V 1729/30	; 1550
85258	S8;12	Gran	147	W	1728	V 1728/29	; 1540
85259	S9;14	Gran	127	W	(1797)	(V 1797/98)	; (1620)

Resultatuppgifter inom parentes är inte helt säkra uppgifter

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Majoriteten av virket är avverkat **vinterhalvåret 1729/30**. Trädet som kallas S8 är avverkat säsongen före men bedöms vara från samma ståndort som majoriteten av virket. Tallen, S1, är mycket tätvuxen under slutet av dess levnad och har inte utvecklat årsringar under vissa år. Den kan således vara avverkad som torrfura (kan fortfarande vara grön utan att bilda årsringar) samma år som de övriga. Äldsta årsringen i prov S1 dateras till år 1377 och groddåret beräknas till cirka år 1310.

Stockvarv 14 prov S9 avviker från den övriga gruppen provtagna timmerstockar. Dateringen är inte helt säker men troligen är den avverkad vinterhalvåret 1797/98.

Byggnaden bör därför vara uppförd 1730 eller möjligen något år senare. Troligen har man höjt takhöjden 1798 eller något år senare.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroiditetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges $sp=0$ menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ's arkiv och förvaltas av laboratoriet

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891